

5. Липатов А. В. Проблемы общей истории славянских литератур от средневековья до середины XIX в. (европейский контекст, типологическая дифференциация и национальная специфика, формирование основ современного развития) / Александр Владимирович Липатов // Славянские литературы в процессе становления и развития. От древности до середины XIX века. – М.: «Наука», 1987. – С. 6 – 24.

6. Паисий Хилендарски. История славяноболгарская 1771. Самоковски препис. Фотот. изд. – София: Сдружение “Демократична мрежа” и сдружение “България 681”, 2004 – 281 с.

7. Спиридон История во кратце о болгарском народе славенском Стькми за издание В Златарски. – София, 1900. – 123 с.

8. Чвырь Н.В Исторические представления болгар-католиков XVII –XVIII вв. (в контексте формирования национального самосознания южнославянских народов) / Нина Владимировна Чвырь: Автореферат на соискание научной степени кандидата исторических наук (Специальность 07.00.03. – “Всемирная история” – М., 2007. – 25 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Марченко Олег Миколайович – кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії КДПУ ім. В. Винниченка.

Наукові інтереси: місцеве самоврядування України XIX – початку XX ст., соціально-економічні та політичні процеси в Російській імперії у XIX – на початку XX ст.; етнографія слов'янських народів.

УДК 398.1-054

СІЛЬСЬКА МОЛОДЬ У СУЧАСНИХ НАУКОВИХ СТУДІЯХ: ІСТОРІОГРАФІЯ ПИТАННЯ

Тіна МОМОТ (Київ)

У статті розглядається проблема сучасної сільської молоді у вітчизняній історіографії. Важливість вивчення цього соціального прошарку зумовлена тим, що саме сільська молодь в Україні може бути потенційним носієм традиції, а, отже, запорукою розвитку національної культури. Автором було проаналізовано дані соціологічних, історичних та етнологічних досліджень. Результати розвідки свідчать про те, що попри відсутність спеціального комплексного вивчення сільської молоді, деякі актуальні аспекти цього питання висвітлюються в межах окремих публікацій. Таким чином, історіографія сільської молоді в Україні постає як міждисциплінарна проблема й вимагає залучення результатів з різних суспільних наук.

Ключові слова: сільська молодь, історіографія, національна культура, традиція, суспільні науки.

В статье рассматривается проблема современной сельской молодежи в отечественной историографии. Важность изучения этого социального слоя обусловлена тем, что именно сельская молодежь в Украине может быть потенциальным носителем традиции, а значит, залогом развития национальной культуры. Автором были проанализированы данные социологических, исторических и этнологических исследований. Результаты работы свидетельствуют о том, что, невзирая на отсутствие специального комплексного изучения сельской молодежи, некоторые актуальные аспекты освещаются в рамках отдельных публикаций. Таким образом, историография сельской молодежи в Украине предстает как междисциплинарная проблема и требует вовлечения результатов из разных общественных наук.

Ключевые слова: сельская молодежь, историография, национальная культура, традиция, общественные науки.

The main focus of the article is the problem of modern rural youth in Ukrainian historiography. The importance of this study is conditioned by the fact that rural youth is the bearer of traditions in Ukraine and thus is an essential factor in the development of national culture. Sociological, historical and ethnological researches have been analysed. The results have shown the absence of a complex study of rural youth phenomenon; some aspects are covered by certain publications. Therefore the historiography of modern rural youth in Ukraine is an interdisciplinary problem and demands the application of the results of social sciences.

Key words: rural youth, historiography, national culture, tradition, social sciences.

Постановка проблеми. Це дослідження присвячене вивченню сільської молоді у вітчизняній історіографії. Зауважимо, що тема наших зацікавлень не обмежується тільки молоддю, яка проживає в сільській місцевості, а й стосується молодих сільських мігрантів до міст.

Молодіжні проблеми з огляду на визначальну роль молодих людей для майбутнього суспільства завжди є актуальними та соціально значущими. Культурні українські універсалиї, ментальність українства сформувались у селі. Тому в гуманітарному науковому дискурсі саме сільська молодь в Україні розглядається як потенційний носій етнокультурних традицій, від якого залежить майбутнє національної культури в цілому.

Цілями пропонованої розвідки є аналіз наявного комплексу джерел та літератури, які стосуються проблеми сільської молоді в сучасній Україні.

Виклад основного матеріалу. У вітчизняній науці проблемі сучасної сільської молоді присвячено вкрай незначну кількість наукових публікацій. Дослідження презентовані історичними, соціологічними й власне етнологічними працями. Проаналізована література дає змогу виділити кілька умовних блоків в історіографії з цього питання.

Серед історичних досліджень варто відзначити селянознавчі студії – відносно нову галузь у вітчизняній історіографії. Серед її дослідників – Ю.Присяжнюк [1], В. Марочко [2], В. Бондар [3], О.Михайлюк [4], які вбачають ключову роль аграрної історії у творенні загальної картини історії національної. З-поміж дослідників українського села найбільш помітний черкаський науковець Юрій Присяжнюк. Йому належить оригінальний підхід трактування селянської історії через призму ментальності самих селян.

У комплексному історичному дослідженні “Історія українського селянства” [5], а саме в розділі “Українське селянство в незалежній державі” науковцями проаналізовано економічні, соціальні та культурні реалії села, динаміку життєвого рівня селян, що уможливорює створити об’єктивний соціокультурний портрет сучасного українського села.

Заслуговує на окрему увагу розвідка Ярослави Веременич з локальної історії “Історична локалістика у пошуках дослідницького об’єкта: міська і сільська історії” [6]. У ній автор детально розглядає взаємовпливи міста і села, нероздільність процесів урбанізації і руралізації, а також простежує особливості міського і сільського способів життя.

В останні десятиліття українськими істориками почав розроблятися і такий напрямок, як історія повсякдення. Для вітчизняної науки він є абсолютно новим і на сучасному етапі ще переживає своє методологічне становлення. Серед теоретиків цього напрямку О.А. Удод [7] та О.А. Колястрок [8]. Їхній методологічний принцип, який ґрунтується на найкращих традиціях школи “Анналів”, передбачає не лише аналіз окремої соціальної групи в економічній, політичній, соціологічній та етнографічній площинах, а й “олюднення” цього напрямку в історіографії. Пропонується показати реальну людину, яка проживала в той чи інший історичний період. З історії повсякдення з’явилися і дисертаційні роботи, присвячені як міському [9], так і сільському населенню [10].

Соціологічні дослідження сільської молоді в Україні проводяться кількома інституціями: Інститутом соціології Національної академії наук України, Інститутом демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи, Національним інститутом стратегічних досліджень, Українським інститутом соціальних досліджень імені Олександра Яременка та Державним інститутом сімейної та молодіжної політики.

Інститут соціології НАНУ проводить довготривалі дослідження молоді. Міграційні процеси вивчають співробітники інституту І.М. Прибиткова [11], М. Шульга [12], Ю.Привалов [13]. В.А. Піддубний займається питанням

соціального комфорту й пріоритетними для сільської молоді напрямками ведення сільського господарства [14]. В.І. Тарасенко звертає свою увагу на тому, яка сільська молодь у контексті державної молодіжної політики... [15].

Окремо варто назвати збірники з опублікованими результатами соціологічних моніторингів – “Українське суспільство” [16], яких під грифом інституту соціології вже видано більше десятка. Саме вони можуть становити джерельну базу для вивчення реалій життя сучасної української сільської молоді.

Незамінними в етносоціологічному дослідженні є безпосередньо статистичні дані. Статистична інформація міститься в монографіях “Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти” [17], “Населення України. Народжуваність в Україні у контексті суспільно-трансформаційних процесів” [18], “Шлюб, сім’я та дітородні орієнтації в Україні” [19], “Населення України. Соціально-демографічний розвиток українського села” [20], “Рівень життя населення України» [21].

Джерелом для вивчення сільської молоді слугують і щорічні доповіді Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету міністрів України про становище молоді України [22]. Такі доповіді здійснюються після надання відповідної інформації всіма науковими та державними установами й видаються Державним інститутом сімейної та молодіжної політики (раніше Державний інститут розвитку сім’ї та молоді) як науково-дослідною установою Міністерства у справах сім’ї, молоді та спорту. У них детально описується дійсний рівень політичної культури, стан релігійності, дозвіллевої сфери, проблеми працевлаштування тощо [23].

Співробітниками Українського інституту соціальних досліджень імені Олександра Яременка були зроблені масштабні моніторингові дослідження ціннісних, шлюбних, політичних орієнтацій молодих людей, стану їхнього здоров’я та пристрасі до шкідливих звичок [24].

Серед соціологічних досліджень з молодіжної проблематики помітно вирізняються праці дослідника з Таврійського Державного Агротехнічного університету, доктора соціологічних наук Віктора Олександровича Чигрина, які є чи не єдиним комплексним дослідженням сільської молоді в Україні. Віктор Олександрович значну увагу приділив реаліям життя сільської молоді в перехідному етапі та за умов суспільних трансформацій, дослідив стан ціннісних орієнтацій, електоральних преференцій, життєві плани, особливості міграційної активності, а також ставлення державної політики щодо цієї категорії населення [25]. Українцями важливими для дослідника постають методологічні напрацювання В.Чигрина, адже він першим звернув увагу на специфіку дослідження саме цієї соціальної групи, зокрема детально займався дефініціями поняття “сільська молодь”.

З-поміж розвідок вітчизняних етнологів можна назвати дисертаційну роботу Л. Г. Босої “Соціалізація української молоді кінця ХІХ – початку ХХІ ст.” [26]. Дослідниця розглядає зміну моделі соціалізації молоді на початку ХХІ ст., вплив на трансформацію моральних ідеалів 80-річного перебування України під радянською владою, а також молодіжні субкультури та групи ровесників як фактори новітньої соціалізації.

Доречно буде згадати дисертаційне дослідження В.В. Левицького “Етнічна самоідентифікація студентської молоді на початку ХХІ століття (на матеріалах м. Києва)” [27], у якому автор розглядає сприйняття етнокультурного досвіду та світогляду свого народу в студентів столичних ВНЗ. Автор наголошує на тому, що саме студентський вік є періодом прискореної соціалізації, коли людиною засвоюються основні світоглядні позиції, а етнічна самоідентифікація студентської молоді визначає етнічне майбутнє України.

О. А. Поріцька в кількох свої статтях розглядає питання трансформації традиційних цінностей у житті молоді великого міста [28]. Авторка стверджує, що результати анкетування студентської молоді столиці однозначно показують її незацікавленість у національній культурі.

Етнологія міста в Україні наразі переживає своє становлення. Епізодичні дані щодо сільської молоді, яка переїжджає до міст, містяться в дослідженнях київського науковця Мирослава Борисенка [29]. Він вважає, що українські міста перебувають у перманентній динамічній трансформації, зокрема, відбувається постійний взаємовплив сільської та міської культур. Крім того, міські стандарти дуже швидко перетворюються на зразки життя для сільських мешканців. Цікавими є міркування автора щодо етнодиференціальних функцій, яких набувають предмети щоденного вжитку, а також щодо етнічної самоідентифікації городян. Окремо розглядається питання міграції до міст та адаптації новоприбулих до нових умов життя.

Міської культури стосуються й публікації Л.В. Малес [30]. Авторкою проаналізовано місце традиційного та урбанізованого в сучасному місті (індивідуалізму супроти патріархальності), а також специфіку “приватності” в українському суспільстві.

Окремо варто назвати збірник “Етнокультурні процеси в українському урбанізованому середовищі ХХ ст.”, у якому, здебільшого на прикладі Івано-Франківська, показані соціокультурні реалії українських міст. Так, Степан Павлюк розглядає тенденції та вияви етнічної самоідентифікації сучасного українського міста, адже, на думку автора, саме міста в сучасних умовах визначають усі перспективи етносоціальних та етнокультурних процесів держави [31]. Михайло Паньків аналізує трансформаційні процеси українського міста і села та їхню роль у творенні національної культури [32]. Дослідник також наголошує на вкрай важливій ролі міст у процесі розвитку національної культури й закликає до підвищення уваги щодо їх ньогосоціокультурного розвитку. Оксана Сапеляк розглядає формування національного культурного середовища в українських містах, наголошуючи на необхідності трансформації радянської системи цінностей у національну [33].

Проблемою культурного, а особливо мовного середовища українських міст, переймається і вітчизняний дослідник Роман Кісь. У своїй статті “Деякі соціокультурні детермінанти мовленнєвої поведінки в міському середовищі” автор аналізує з-поміж іншого мовні реалії, у яких опиняються після переїзду до міста молоді сільські мігранти [34].

Цікавою для дослідника сільської молоді є публікація Всеволода Наулка 1992 року [35], в якій автор подає коротку історію сільських поселень в Україні, а потім звертається до аналізу сучасного йому села, його стану та проблем. Така віддалена в часі робота є досить цінною для витворення зрізу умов життя сільської молоді на початку незалежності України.

Наостанок згадаємо колективну монографію “Молодь. Молодість. Молодіжна субкультура” [36]. Автори своїм завданням визначили відтворення об’єктивної, реальної картини молодіжного життя. При цьому висвітлюються як особливості традиційного молодіжного середовища, так й аспекти сучасної молодіжної культури. Сучасному періоду, зокрема, присвячені розвідки Михайла Красікова, які стосуються студентської субкультури та віруванням.

Висновки. Отже, попри відсутність спеціальних розгорнутих досліджень сільської молоді в Україні, усе ж можна із упевненістю говорити про те, що окремі аспекти цієї проблеми висвітлювались у вітчизняній соціології, історії та етнології. Таким чином, проблема сільської молоді у вітчизняній історіографії постає лише як міждисциплінарна й передбачає залучення даних з різних гуманітарних наук.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Присяжнюк Ю. П. Ментальність і ремесло історика. Методологічна парадигм селянствознавчих студій в Україні на зламі ХХ–ХХІ ст. : монографія / Ю. П. Присяжнюк. – Черкаси : Вертикаль, Кандич С. Г., 2006. – 122 с.; Українське селянство ХІХ–ХХ ст.: еволюція, ментальність, традиціоналізм: Навч. посіб. для студентів іст. ф-тів / Черкас. держ. ун-т ім. Б. Хмельницького; Науково-дослідний інститут селянства; Наук. т-во істориків-аграрників. – Черкаси: Відлуння-Плюс, 2002. – 119 с.
2. Марочко В. І. Українська селянська кооперація: історико-теоретичний аспект (1861–1929): монографія / В. І. Марочко. – К. : Ін-т історії України НАН України, 1995. – 217 с.
3. Бондар В. Вітчизняні селянознавчі інституції і їхня роль у вивченні історії українського селянства пореформеної доби / В. Бондар // Історіографічні дослідження в Україні / Редколегія: В. А. Смолій (голова); О. А. Удод (відп. ред.). – К.: НАН України. Ін-т історії України, 2008. – Вип. 19. – С. 178 – 211.
4. Михайлюк О. В. Традиціоналізм селянської культури / О. В. Михайлюк // Проблеми історії України ХІХ – початку ХХ ст.: збірник наукових праць. – С. 237 – 243.
5. Історія українського селянства: Нариси у 2-х томах. – Т. 1. / О. В. Андрощук, В. К. Баран та ін. – НАН України. Інститут історії України. – К.: Наукова думка, 2006. – 632 с.
6. Веременич Я. Історична локалістика в пошуках дослідницького об'єкта: міська і сільська історії / Я. Веременич // Регіональна історія України. Збірник наукових статей / Головний редактор В. Смолій; відповідальний редактор Я. Верменич. НАН України. Інститут історії України; Сектор теоретико-методологічних проблем історичної регіоналістики. – Вип. 4. – К.: Інститут історії України, 2011. – С. 9 – 26.
7. Удод О. А. Історія повсякденності як провідний напрям української історіографії / О. А. Удод // Краєзнавство. – ТОВ “Видавництво “Телесик”, 2010. – №3. – С. 6 – 9/
8. Коляструк О. А. Поняття повсякденності в сучасній науковій гуманітаристиці / О. А. Коляструк // Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2009. – №15. – С. 46 – 56; Коляструк О. А. Предмет історії повсякденності: історіографічний огляд його становлення у зарубіжній та вітчизняній історичній науці / О. А. Коляструк // Український історичний журнал. – Київ, “Дієз-продукт”, 2007. – №1. – С. 174– 184; Коляструк О. А. Історія повсякденності в сучасній українській історіографії / О. А. Коляструк // Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика. – К.: Інститут історії України, 2012. – №17. – С. 5 – 9; Коляструк О. А. Інтелігенція УСРР у 1920-ті роки: повсякденне життя: монографія / О. А. Коляструк; відп. ред. Даниленко В. М. ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Вінниц. пед. ун-т ім. М. М. Коцюбинського. – Х.: Раритети України, 2010. – 385 с.
9. Вовк, В. М. Побут та дозвілля міського населення України в 50–80-х роках ХХ століття : автореф. дис... канд. іст. наук : 07.00.01 / Вовк В. М. ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2007. – 20 с.; Ісайкіна О. Д. Побут і дозвілля міського населення України в повоєнний період (1945–1955 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Ісайкіна О. Д. ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2006. – 20 с.
10. Нагайко Т. Ю. Повсякденне життя сільського населення к 1941–1945 рр. (на матеріалах центральних областей України): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Т. Ю. Нагайко; Державний вищий навчальний заклад «Переяслав-Хмельницький держ. педагогічний ун-т ім. Григорія Сковороди». – Переяслав Хмельницький, 2009. – 20 с.; Лукашевич О. М. Побут та дозвілля сільського населення України (1920–1930 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Лукашевич О. М. ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2006. – 16 с.
11. Прибиткова І. М. Трудові мігранти в соціальній ієрархії українського суспільства: статусні позиції, цінності, життєві стратегії, стиль та спосіб життя / І. М. Прибиткова // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2002. – № 4. – С. 73–98; Прибиткова І. М. Трудові мігранти в соціальній ієрархії українського суспільства: статусні позиції, цінності, життєві стратегії, стиль та спосіб життя (завершення) / І. М. Прибиткова // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2003. – №1. – С. 109–124; Прибиткова І. М. Депопуляція українського села : українське село не вмирає, воно деградує / І. Прибиткова, О. Бахматюк, О. Неборак //

Коментарі. – 2011. – № 38. – С. 15–17; Прибиткова І. М. Еволюція міських систем у часі і просторі: український варіант розвитку / І. М. Прибиткова // Містобудування та територіальне планування. Вип. 41 / відп. ред. М.М.Осетрін. – К.: КНУБА, 2011. – С. 368–384; Прибиткова І. М. Ми – не маргинали, маргинали – не ми? [Електроний ресурс] / І.М.Прибиткова // Філософська і соціологічна думка. 1995. – № 11–12. – С. 70–86. – Режим доступу: <http://www.journal@i-sociology.org.ua>.

12. Шульга М. Міграція як форма розширення ареалу життя особистості / М.Шульга // Соціальний ареал життя особистості. – К.: ІС НАНУ, 2005. – С. 181 – 196.

13. Привалов Ю. Тенденції урбанізації соціального простору / Ю. Привалов // Соціальні виміри поселенської структури (досвід соціальної паспортизації) / відп. ред. Ю. Саєнко, О.Г.Рогожин. – К.: ІС НАНУ, 2011. – С. 14–26.

14. Піддубний В. А. Ставлення сільської молоді до різних форм власності та господарювання у сільському господарстві / В. А. Піддубний // Сільська молодь: проблеми і перспективи. – К.: Знання України, 2003. – С.78–83; Піддубний В. А. Соціальний комфорт та поселенський статус: життєвий вибір / В. А. Піддубний // Українське суспільство 1994 – 2006. – К.: ІС НАНУ, 2006.

15. Тарасенко В. І. Сільська молодь – проблемна соціальна група молодіжної політики / В.Тарасенко // Молодіжна політика: проблеми та перспективи. Вип. 2.: зб. наук. праць / за ред. С.А.Щудло. – Дрогобич: Редакційний видавничий відділ Дрогобицького педагогічного ун-ту ім. Івана Франка, 2011. – С. 14–18.

16. Українське суспільство 2003. Соціологічний моніторинг. – К.: ІС НАНУ, 2003. – 684 с.; Українське суспільство 1992–2002 (соціологічний моніторинг) / За ред. Н.В.Паніної. – К.: ІС НАНУ, 2003 – 116 с.; Українське суспільство: соціологічний моніторинг 1994–2003 / За ред. Н. В. Паніної. – К.: ІС НАНУ, 2003 – 98 с.; Українське суспільство 1994–2004. Моніторинг соціальних змін / За ред. д.е.н. В. Ворони, д.соц.н. М. Шульги. – К.: ІС НАНУ, 2004. – 705 с.; Українське суспільство 1994 – 2004: соціологічний моніторинг / За ред. Н. Паніної. – К.: Заповіт, 2004. – 61 с.; Українське суспільство 1994 – 2005. Динаміка соціальних змін / За ред. д.е.н. В.Ворони, д. соц. н. М. Шульги. – К.: ІС НАН України, 2005. – 653 с.; Паніна Н. В. Українське суспільство 1994 – 2005: Соціологічний моніторинг. – К.: ІС НАНУ, 2005. – 157 с.; Українське суспільство 1992 – 2006. Соціологічний моніторинг/ За ред. д. е. н. В. М. Ворони, д. соц. н. М. О. Шульги. – К.: ІС НАНУ, 2006. – 578 с.; Українське суспільство 1992 – 2006: соціологічний моніторинг / За ред. д. соц. н. Н. В. Паніної. – К.: ІС НАНУ, 2006. – 94с.; Українське суспільство 1992 – 2007. Динаміка соціальних змін / За ред. д. е. н. Ворони В. М., д. соц. н. Шульги М.О. – К.: ІС НАНУ, 2007. – 520 с.; Українське суспільство, 1992 – 2010: Соціологічний моніторинг / НАН України, Ін-т соціології; За ред. В. М. Ворони, М. О. Шульги. – К.: [Ін-т соціології НАНУ: ТОВ "Фоліант"], 2010. – 635 с.

17. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / За ред. Е. М. Лібанової. – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2010. – 248 с.

18. Населення України. Народжуваність в Україні у контексті суспільно трансформаційних процесів. – К.: АДЕФ-Україна 2008. – 288 с.

19. Шлюб, сім'я та дітородні орієнтації в Україні. – К.: АДЕФ-Україна, 2008. – 256 с.

20. Населення України. Соціально-демографічний розвиток українського села. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2007. – 468 с.

21. Рівень життя населення України / НАН України. Ін-т демографії та соц. дослідж., Держ. ком. статистики України; За ред. Л. М. Черенько. – К.: ТОВ «Видавництво «Консультант», 2006. – 428 с.: іл. – Бібліогр.: с. 417 – 426.

22. Нове покоління незалежної України (1991 – 2001 роки): Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2001 р.) / Кол. авторів: В. А. Головенько та О. О. Яременко (керівники) та ін. – К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2002. – 211 с.; Сільська молодь України: стан, проблеми та способи їхнього розв'язання: Щоріч. доп. Президентів України, Верховній Раді України про становище молоді в Україні (за підсумками 2003 р.). – К.: Державний ін-т пробл.

сім'ї та молоді. – К. : Гопак, 2004. – 266 с.; Сільська молодь України: стан, проблеми та способи їхнього розв'язання: Щоріч. доп. Президентів України, Верховній Раді України про становище молоді в Україні (за підсумками 2004 р.) / Т. В. Безулік, А. І. Білий, С. І. Бородин та ін.; Ред. кол. Ю. О. Павленко та ін.; Держ. ін-т пробл. сім'ї та молоді. – К.: Гопак, 2005. – 264 с.; Молодь в умовах становлення незалежності України (1991 – 2011 роки): щоріч. доповідь Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету міністрів України про становище молоді України / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Державний інститут розвитку сімейної та молодіжної політики; [редкол.: О. В. Белишев (голова та ін.)]. – К., 2011. – 316 с

23. Політична культура сучасної молоді: монографія / В. М. Бебик, М. Ф. Головатий, В. А. Ребкало. – К.: "А.Л.Д.", 1996. – 112 с.; Релігія. Церква. Молодь: монографія / В. Є. Єленський, В. П. Перебенесюк. – К.: "А.Л.Д.", 1996. – 160 с.; Молодь на порозі самостійного життя / Д. А. Дмитрук (кер. авт. кол.), О. О. Яременко, О. М. Балакірева, Т. В. Бондар, Д. М. Дікова-Фаворська та ін. – К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2004. – 166 с.; Молоде покоління нової України: ескіз соціального портрету. – К.: "А.Л.Д.", 1995. – 96 с.; Молодь і дозвілля (теорія, методика і практика роботи з підлітками та молоддю за місцем проживання). Випуск II. – К.: "А.Л.Д.", 1996. – 208 с.; Сільська молодь України в період політичних та економічних трансформацій: настрої, орієнтації, сподівання. – К.: Академпрес, 1998. – 168 с.; Соціальні проблеми працевлаштування молоді: Аналітичний звіт / О. М. Балакірева (кер. авт. кол.), О. О. Яременко, О. В. Валькована, В. В. Онікієнко та ін. – К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2004. – 132 с.; Морально-етичні імперативи та розважально-рекреаційна сфера в сучасному українському суспільстві / Алексеева А. В., Бондар Т. В., Галустян Ю. М., Нельга Т. О., Новицька В. П., Цимбалюк Н. М., Яременко О. О. – К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2005. – 111с.

24. Моніторинг поведінки молоді як компонент епідагляду другого покоління / Балакірева О. М., Галустян Ю. М., Дікова (Фаворська Д. М., Дмитрук Д. А., Сосідко Т. І., Мельниченко В. І., Яременко О. О. – К.: МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні», 2005. – 44 с.; Молодь України у дзеркалі соціології / [Балакірева О. М., Бондар Т. В., Варбан М. Ю., Ганюков О. А., Головенько В. А.]: Ольга Миколаївна Балакірева (заг.ред.), Олександр Олексійович Яременко (заг.ред.). – К.: УІСД, 2001. – 210 с.

25. Чигрин, В.О. Становлення та соціальні проблеми сільської молоді: монографія / В. О. Чигрин. – Сімферополь: Таврида, 1996. – 176 с.; Чигрин, В. О. Сільська молодь: досвід комплексного соціологічного аналізу: монографія / В. О. Чигрин. – Мелітополь: ЗІДМУ-ТДАТА, 2006. – 384 с.

26. Боса Л. Г. Соціалізація української молоді кінця ХІХ – початку ХХІ ст.: дис.. канд. іст. наук: 07.00.05 / Боса Любов Григорівна; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. – К., 2007. – 188 арк.

27. Левицький, В. В. Етнічна самоідентифікація української студентської молоді на початку ХХІ століття (на матеріалах міста Києва) : автореферат дис. канд. іст. наук : 07.00.05 / В. В. Левицький; Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. - К. : [б. и.], 2011. - 20 с.; В. Левицький. Етнічна ідентичність в системі цінностей сучасного студентства / В. Левицький // Етнічна історія народів Європи. – випуск 32. – К., 2010. – С. 49 – 54

28. Поріцька, О.А. Традиційне та модерне в етнічних цінностях молоді урбанізованого середовища (за матеріалами опитування студентів київських вищих навчальних закладів) / О.А. Поріцька. – Народна творчість та етнографія. – 2010. – №6. – С. 17 – 23.

29. Борисенко М. В. Етнологія міста як перспективний напрямок українознавства / М. В. Борисенко // Українознавство. – 2011. – № 3. – С. 102 – 107.; Борисенко М. В. Житло та міський спосіб життя городян України в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. / М. В. Борисенко // Українознавство. – 2012. – № 2. – С. 151 – 155; Борисенко М. В. Етнологія міста. Методика та методологія дослідження / М. В. Борисенко // Методологічні проблеми культурної антропології та етнокультурології. – К.: НАМУ. – 2011. – С. 292 – 310.

30. Малес Л. В. Місце приватності в українському суспільстві – буття поміж традиціями / Л. В. Малес // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. – Х., 2008. – 435 – 439; Малес Л. В. Соціокультурний аналіз міського простору / Л. В. Малес //

Методологічні проблеми культурної антропології та етнокulturології. – К.: НАМУ. – 2011. – С.310 – 319.

31. Павлюк С. Етнічна самоідентифікація сучасного міста: тенденції і прояви / С. Павлюк // Етнокulturальні процеси в українському урбанізованому середовищі ХХ ст. – Івано-Франківськ, 2004 р. – С.4 – 8

32. Паньків М. Трансформаційні етнокulturальні процеси українського міста і села: спроба виявлення тенденцій / М. Паньків // Етнокulturальні процеси в українському урбанізованому середовищі ХХ ст. – Івано-Франківськ, 2004 р. – С.12 – 16.

33. Сапеляк О. Формування національного культурного середовища сучасного українського міста / О. Сапеляк // Етнокulturальні процеси в українському урбанізованому середовищі ХХ ст. – Івано-Франківськ, 2004 р. – С. 21 – 23.

34. Кісь Р. Деякі соціокulturальні детермінанти мовленнєвої поведінки у міському середовищі / Р. Кісь // Матеріали до української етнології. – Вип. 1 (4). – К., 1995. – С. 220 – 231.

35. Наулко В. Село на нашій Україні: сучасний стан, проблеми, тривоги / В. Наулко // Народна творчість та етнографія. – К., 1992. – №4. – С. 3 – 12.

36. Народна культура українців: життєвий цикл людини: історико-етнологічне дослідження: у 5 т. / наук. ред. М. Гримич. – К.: Дуліби. 2010. – 568 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Момот Тіна Вігаліївна – аспірантка Українського етнологічного центру Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського Національної академії наук України.

Наукові інтереси: сільські мігранти в соціокulturальному просторі міста, антропологія міста.

УДК 930.2.(477) «1918»

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ГАЛИЧНИНИ (1918 р.) У СПОГАДАХ СУЧАСНИКІВ.

Владислав ПАРХОМЕНКО (Миколаїв)

У статті на підставі мемуарної літератури висвітлюється польсько-українське політичне протистояння за Східну Галичину напередодні Листопадового повстання 1918 року.

Ключові слова: парламентська репрезентація, Галичина, автономія, спогади.

В статье на основании мемуарной литературы освещается польско-украинское политическое противостояние за Восточную Галичину накануне Ноябрьского восстания 1918 года.

Ключевые слова: парламентская репрезентация, Галичина, автономия, воспоминания.

In article on the basis of memoirs of the literature highlights the Polish-Ukrainian political confrontation for Eastern Galicia on the eve of the November uprising of 1918.

Key words: parliamentary representation, Galicia, autonomy, memories.

1 листопада 1918 року в Галичині увійшло в історію Української революції, як початок визвольних змагань на західноукраїнських землях. Проте збройному протистоянню в умовах розпаду Австро-Угорщини, передувала тривала та напружена україно-польська політична боротьба за майбутній статус галицьких земель. Висвітленню цієї проблеми саме крізь призму спогадів сучасників і присвячена пропонована стаття. Джерельною базою стали мемуари, насамперед представників галицького визвольного руху, а в майбутньому – політичних діячів ЗУНР Л. Цегельського, К. Левицького, М. Лозинського та інших.

Восени 1918 року, коли поразка Австро-Угорщини у світовій війні стала очевидною, черговою спробою досягнення порозуміння між українськими політиками та австрійським урядом щодо майбутнього Східної Галичини стала